

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Dato: 23.01.2015
Deres ref.:
Vår ref.: 2015/1462 MARIOT

Hørings svar: Forslag til endring i statsborgerloven - krav om at søkere mellom 18 og 67 år skal beherske et minimum av norsk muntlig og bestå en test i samfunnskunnskap

Høringsuttalelsen er fra ansatte ved MultiLing (Senter for flerspråklighet – et forskningssenter finansiert av Norges forskningsråd som et Senter for fremragende forskning) og fagmiljøene Norsk som andrespråk og Norsk for internasjonale studenter ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier (ILN) ved Universitetet i Oslo. Ved dette instituttet er det omfattende kompetanse relatert til flerspråklighet, andrespråk og immigrasjonsrelaterte emner.

Selv om fagmiljøene ved ILN mener det er svært viktig for innvandrere å lære norsk og tilegne seg kunnskaper om det norske samfunnet, kan vi ikke støtte forslaget om å knytte innvilgning av statsborgerskap til testing av kunnskaper. Etter vår oppfatning er denne koplingen ikke i samsvar med demokratiske rettigheter. I tillegg kommer at kravene vil slå ulikt ut overfor ulike grupper og dermed bryter med et prinsipp om likebehandling. Dessuten vil lovendringen stille urimelige krav om å avlegge en ny test som dokumentasjon på allerede dokumenterte kunnskaper.

Kravet til en statsborgertest synes urimelig ikke minst av hensyn de ulike forutsetningene hos personer som ønsker norsk statsborgerskap. Av SSB-rapporten [Overgang til norsk statsborgerskap 1977-2011](#) framgår det at det er «særlig personer fra land i krig eller land som er politisk ustabile, og de uten statsborgerskap, som i dag får norsk statsborgerskap» (Pettersen 2013, s.11). Blant disse er det mange som ikke har fått mulighet til skolegang, og noen er analfabeter, dette gjelder særlig kvinner. For disse kan det også være andre faktorer som gjør det vanskelig å oppnå norskerdigheter på det nivå som en samfunnsfagsprøve på norsk vil kreve. Konsekvensen kan da bli at personer med behov for det vernet et statsborgerskap gir, kan bli ekskludert fra dette.

Om lovendringen gjennomføres, må unntaksbestemmelsene være vide nok til at en sikrer at personer nevnt over, omfattes av unntaksbestemmelsen (jf. punkt 2.5 i høringsnotatet). Hvis ikke, vil kravet om statsborgertest kunne føre til at innvandrere som har det aller vanskeligst i utgangspunktet, vil bli varig utestengt fra muligheten til å få fullverdig statsborgerskap slik det påpekes av Anne Britt Djuve (IMDi 2011: [Godt no\(rs\)k? – om språk og integrering](#), s. 103)

MultiLing Senter for flerspråklighet
Postadr.: Postboks 1102 Blindern, 0317
OSLO
Kontoradr.: Henrik Wergelands hus, 4. et.,
Niels Henrik Abels vei 36, 0313 OSLO

Telefon: 22 84 42 37

postmottak@hf.uio.no
<http://www.hf.uio.no/multiling/>
Org.nr.: 971 035 854

MultiLing

I forslaget til ny § 8 i statsborgerskapsloven heter det at det skal være *et krav å beherske et minimum av norsk muntlig og å ha bestått prøve i samfunnskunnskap*. I forslag til ny bestemmelse i statsborgerforskriften (§ 4.5) står det at *Kravet i loven § 8 annet ledd om å ha bestått prøve i samfunnskunnskap er oppfylt dersom søkeren har bestått obligatorisk prøve i samfunnskunnskap på norsk*. Av høringsnotatet framgår det at det er dette kravet departementet ønsker å stille.

Vi vil peke på at formålet med opplæringen i samfunnskunnskap er å gi nødvendige kunnskaper om viktige sosiale og politiske forhold i Norge. Det er en forutsetning at opplæring i norsk og kurs i samfunnskunnskap skal gis snarest mulig etter ankomst og på et språk deltakerne forstår. En test i samfunnskunnskap vil kunne avlegges på dette språket. Det virker urimelig at en som søker om statsborgerskap, skulle måtte ta prøven på nytt. Vedkommende vil alt ha tilegnet seg de påkrevde kunnskapene om det norske samfunnet, og har ved tidspunkt for søknad om statsborgerskap hatt flere års opphold i landet, og forholdt seg til norske institusjoner og for manges vedkommende også til norsk arbeidsliv. I tillegg til at et slikt krav utvilsomt vil virke svært urimelig for den det gjelder, medfører kravet om at det skal avlegges ny prøve på norsk også økte kostnader og økt administrasjon i de enkelte kommunene (jf. punkt 3 i høringsnotatet).

Det finnes ingen dokumenterte studier som viser at tester har en integreringsfremmende effekt. Snarere tvert i mot, flere internasjonalt anerkjente forskere peker på uheldige konsekvenser av en kobling av språkferdigheter og statsborgerskap (blant andre Elana Shohamy i artikkelen [Language tests for immigrants. Why language? Why tests? Why citizenship?](#) 2009). I boka [A Re-definition of Belonging. Language and Integration Tests in Europe](#), som det vises til i høringsnotatet (s. 23), skriver forfatterne at slike tester hindrer innvandrere å få sikker oppholdsstatus og kan dermed føre til ekskludering. Det vises også til at det i Sverige ikke er noe vilkår om dokumentasjon av kunnskaper for å få statsborgerskap.

Fagmiljøene ved Institutt for lingvistiske og nordiske studier vil anbefale at det ikke gjøres endringer i nåværende rettsbestemmelser.

For MultiLing: Anne Golden, Elizabeth Lanza, Else Ryen, Bente Ailin Svendsen

For Norsk som andrespråk: Toril Opsahl, Ingebjørg Tonne

For Norsk for internasjonale studenter: Jorunn Frøili, Elisabeth Selj, Toril Kristin Sjø

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Kopi til:

Elizabeth Lanza

Truls Knudsen

Jan Halvor Undlien

Saksbehandler: Mari Camilla Risdal Otnes+47 22 85 68 83, m.c.r.otnes@iln.uio.no